

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 26. helmikuuta 2018
(OR. en)

6280/18

COEST 37

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähtettäjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Päivämäärä:	26. helmikuuta 2018
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Ed. asiak. nro:	6279/18 COEST 36
Asia:	SUHTEET MOLDOVAN TASAVALTAAN – Neuvoston päätelmät

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston (ulkoasiat) 26. helmikuuta 2018 hyväksymät neuvoston päätelmät Moldovan tasavallasta.

NEUVOSTON PÄÄTELMÄT MOLDOVAN TASAVALLASTA**Ulkoasiainneuvosto 26. helmikuuta 2018**

1. Neuvosto toteaa jälleen olevansa sitoutunut vahvistamaan poliittista assosiaatiota ja talouden yhdentymistä Euroopan unionin ja Moldovan tasavallan välillä tekemällä tiivistä yhteistyötä heinäkuussa 2016 voimaan tulleen assosiaatiosopimuksen pohjalta. Euroopan unioni on edelleen sitoutunut tukemaan edistymistä uudistuksissa, jotka ovat tarpeen, jotta Moldovan tasavallan kansalaiset pääsevät nauttimaan assosiaatiosopimuksen hyödyistä, kuten pitkälle menevästä ja laaja-alaisesta vapaakauppa-alueesta.
2. Helmikuussa 2016 annettujen neuvoston päätelmien perusteella Moldovan tasavallan viranomaiset hyväksyivät useita lainsäädäntöaloitteita, jotka liittyvät neuvoston päätelmissä määriteltuihin ensisijaisiin uudistettaviin aloihin. Neuvosto panee merkille Moldovan tasavallan jo toteuttamat uudistustoimet ja pitää keskeisen tärkeänä, että vuonna 2016 aloitetut uudistukset pannaan täytäntöön. Neuvosto muistuttaa, että EU:n Moldovan tasavallalle antama apu perustuu tiukkaan ehdollisuuteen ja on sidoksissa uudistusten tyydyttävään etenemiseen.
3. Neuvosto palauttaa mieleen, että sen Moldovan tasavallan auttamiseksi toteuttamien toimien tavoitteena on saada aikaan konkreettisia parannuksia Moldovan tasavallan kansalaisten elämässä.
4. Neuvosto muistuttaa, että rakenneuudistukset ovat ratkaisevan tärkeitä, jotta voidaan mahdollistaa kasvu, luoda työpaikkoja ja vähentää köyhyyttä. Neuvosto odottaa Moldovan tasavallan jatkavan kattavaa uudistusprosessiaan ja tehostavan sitä assosiaatiosopimuksen perusteella tehtyjen sitoumusten mukaisesti sekä muistuttaa, että tarkistetun assosiaatio-ohjelman, jossa vahvistetaan 13 keskeistä prioriteettia vuosina 2017–2019 toteutettaville uudistustoimille, olisi toimittava käytännön ohjausta antavana välineenä. Euroopan unioni vahvistaa edelleen Moldovan tasavallan uudistusprosessiin myönnettävän tuen koordinoitua ja seurantaa.

5. Neuvosto panee merkille Moldovan tasavallan rakentavan panoksen 24 päivänä marraskuuta 2017 pidettyyn itäisen kumppanuuden huippukokoukseen ja kannustaa Moldovan tasavaltaa edistämään edelleen vuodeksi 2020 asetettujen 20 tavoitteen saavuttamista.
6. Neuvosto muistuttaa, että on tärkeää noudattaa tosiasiallisia demokratian mekanismeja, joihin kuuluvat demokraattinen monipuoluejärjestelmä, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Neuvosto on tyytyväinen siihen, että etnisten ryhmien välisten suhteiden lujittamista koskeva toimintasuunnitelma on hyväksytty.
7. Neuvosto pitää valitettavana, että uudessa vaalilaissa ei otettu huomioon eräitä keskeisiä suosituksia, jotka annettiin Euroopan neuvoston Venetsian komission ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston yhteisessä lausunnossa. Yhteisessä lausunnossa viitattiin muun muassa ehdotettua uudistusta koskevan konsensuksen puutteeseen ja riskiin siitä, että liikemiehet tai muut omia erillisiä etujaan ajavat toimijat saattavat vaikuttaa enemmistövaaleissa valittaviin ehdokkaisiin. Uuden vaalijärjestelmän vaikutuksia olisi seurattava perusteellisesti ja tarkoin vaaliprosessin kuluessa, myös kampanjan aikana, vaalipäivänä ja sen jälkeen siltä kannalta, mikä vaikutus sillä on demokratiaan yleensä ja erityisesti monipuoluejärjestelmään. Keskus- ja paikallistason vaalien avoimuudella, osallistavuudella ja uskottavuudella on järjestelmässä keskeinen merkitys.
8. Lisäksi neuvosto muistuttaa, että on tärkeää noudattaa kaikkia Euroopan neuvoston Venetsian komission ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston antamia suosituksia, mukaan lukien puoluerahoitusta ja kampanjarahoitusta koskevat suositukset.
9. Jotta kaikki uudistukset onnistuisivat ja olisivat kestäviä, neuvosto toistaa, että on tärkeää parantaa suhteita kansalaisyhteiskuntaan. Neuvosto kannustaa voimakkaasti Moldovan tasavallan viranomaisia ottamaan kansalaisyhteiskunnan mukaan päätöksentekomenettelyyn. Kansalaisyhteiskunnan osallistuminen on olennaista demokraattisen, selviytymiskykyisen ja vauraan valtion takaamiseksi.

10. Demokraattinen yhteiskunta edellyttää tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta. Tältä osin neuvosto kehottaa Moldovan tasavaltaa ensimmäisenä askeleena näiden vapauksien takaamiseksi jatkamaan kauan kaivattua audiovisuaalialan lainsäädännön kokonaisvaltaista uudistusta, joka parantaisi alan avoimuutta ja kilpailua ja jotta voitaisiin puuttua tiedotusvälineiden omistajuuden keskittymiseen, taata tiedotusvälineiden vapaus ja moniarvoisuus, luoda riippumattomien tiedotusvälineiden toimintaa tukeva liiketoimintaympäristö ja tarjota maan kansalaisille laadukasta tietoa. Audiovisuaalialan lainsäädäntöön tehtyjen viimeaikaisten muutosten osalta Euroopan unioni toteaa, että disinformaatiolla ja propagandalla voi olla merkittäviä kielteisiä vaikutuksia, mutta se huomauttaa myös, että toteutettujen toimenpiteiden tulisi olla tarpeellisia, oikeasuhteisia ja asian kannalta merkityksellisten kansainvälisen oikeuden määräysten mukaisia, jottei rajoiteta median vapautta tai haitata tietojen saatavuutta.
11. Neuvosto panee tyytyväisenä merkille lyhytkestoisen oleskelun viisumivapausjärjestelyn tosiasiallisen täytäntöönpanon ja korostaa parempia mahdollisuuksia ihmisten välisiin yhteyksiin järjestelyn tultua voimaan sekä kehottaa Moldovan tasavaltaa jatkamaan tarvittavien toimien toteuttamista viisumivapautta koskevien edellytysten täyttämiseksi jatkossakin ja tiedottamaan kansalaisilleen viisumivapauteen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Neuvosto viittaa viisumivapauden keskeyttämismekanismiin mukaiseen komission ensimmäiseen kertomukseen joulukuulta 2017 ja muistuttaa, että korruption ja rahanpesun torjuntaa koskevien edellytysten jatkuvaan täyttämiseen on edelleen kiinnitettävä erityistä huomiota ryhtymällä välittömiin toimiin.
12. Neuvosto on vakuuttunut siitä, että olisi kiireellisesti ryhdyttävä uusiin toimiin korruption torjumiseksi päättäväisemmin ja konkreettisin tuloksin, joihin olisi liityttävä myös oikeuslaitoksen perusteellinen uudistus, syyttäjälaitos mukaan lukien. Toimiva, riippumaton, puolueeton, avoin ja vastuullinen oikeusjärjestelmä, korruptiotapauksissa (erityisesti korkean tason korruptio) annettujen tuomioiden oikeaksi todistettu määrä ja oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen ovat keskeisiä tekijöitä Moldovan tasavallan kansalaisten valtioelimiä kohtaan tunteman luottamuksen palauttamiseksi.

13. Tätä taustaa vasten neuvosto tähdentää olevan tärkeää varmistaa, että lainvalvonta- ja oikeusjärjestelmä toimivat puolueettomasti, ja ilmaisee huolensa eräitä asianajajia, tuomareita ja poliittisia vastustajia vastaan nostetuista syytteistä. Neuvosto muistuttaa, että lainvalvonnan valikoiva käyttö ja valikoiva oikeudenkäyttö heikentävät oikeusvaltiota sekä kansalaisten kunnioitusta ja uskoa oikeusjärjestelmää kohtaan.
14. Neuvosto kehottaa jälleen Moldovan tasavallan viranomaisia varmistamaan, että vuonna 2014 paljastuneet massiiviset pankkipetostapaukset tutkitaan perusteellisesti, puolueettomasti ja kattavasti ja niistä nostetaan syytteet tarkoituksena saada väärinkäytetyt varat takaisin ja saattaa kaikki vastuussa olevat oikeuden eteen poliittisesta suuntautumisesta riippumatta. Neuvosto on tyytyväinen toisen Kroll-kertomuksen tiivistelmän julkaisemiseen joulukuussa 2017. Se kuitenkin kehottaa edelleen viranomaisia jatkamaan tutkintoja ja kaikkien kyseisiin petollisiin menettelyihin osallistuneiden syytteeseenpanoa kunnioittaen kaikilta osin oikeusvaltioperiaatetta.
15. Neuvosto on tyytyväinen korruptiota torjuvissa elimissä äskettäin tehtyihin nimityksiin ja rahanpesun torjuntaa koskevan lain hyväksymiseen tavoitteena saattaa lainsäädäntö EU:n nykyisten normien mukaiseksi. Käynnissä olevien uudistusten yhteydessä on olennaisen tärkeää varmistaa rahanpesun torjuntaa koskevan lainsäädännön täytäntöönpano ja vahvistaa edelleen korruptiota torjuvien elinten toiminnallisia valmiuksia, luoda toimiva ja tehokas mekanismi omaisuuden jäädyttämistä, menetetyksi tuomitsemista, hoitoa ja takaisin saamista varten, varmistaa pikaisesti toimiva omaisuusilmoitus- ja tarkastusjärjestelmä ja taata korruptiota torjuvien elinten riippumattomuus sopimattomasta vaikuttamisesta. Neuvosto muistuttaa myös, että on tärkeää perustaa pikaisesti autonominen virasto, joka vastaa rahanpesun ehkäisystä ja torjunnasta sekä sellaisten mekanismien kehittämisestä ja hyväksymisestä, jotka liittyvät rahanpesun torjuntajärjestelmän rikkomisesta määrättäviin seuraamuksiin ja epäilyttävien liiketoimien tunnistamiseen ja jäädyttämiseen.

16. Neuvosto muistuttaa, että on tärkeää jatkaa julkishallinnon uudistuksen täytäntöönpanoa parempien palvelujen tarjoamiseksi kansalaisille.
17. Neuvosto on tyytyväinen uudistuksiin, joilla pyritään varmistamaan makrotalouden ja rahoitusalan vakaus sekä palauttamaan uskottavuus kansainvälisten avunantajien silmissä, erityisesti rahoituslaitosten hallinto- ja ohjausjärjestelmien alalla, ja jotka lujittavat keskuspankin riippumattomuutta ja valvontavaltuuksia. Nämä uudistukset auttoivat palauttamaan talouden ja rahoituksen vakauden ja olivat ratkaisevan tärkeitä Kansainvälisen valuuttarahaston kanssa tehdyn sopimuksen tekemisen ja onnistuneen täytäntöönpanon kannalta. Neuvosto kannustaa Moldovan tasavaltaa toteuttamaan lisää uudistuksia, jotta voitaisiin ratkaista jäljellä olevat huomattavat haasteet, joita ovat erityisesti heikko hallinto, valtion instituutioiden politisoituminen, systeeminen korruptio sekä tarve parantaa liiketoimintaympäristöä ja edistää tällä tavoin talouskasvua.
18. Neuvosto ilmaisee tyytyväisyytensä makrotaloudellista rahoitusapua koskevan yhteisymmärryspöytäkirjan, lainajärjestelysopimuksen ja avustussopimuksen allekirjoittamiseen marraskuussa 2017 ja niiden ratifiointiin Moldovan tasavallan parlamentissa joulukuussa 2017.
19. Neuvosto muistuttaa, että jokainen makrotaloudellisen rahoitusapuohjelman mukainen maksu edellyttää, että yhteisymmärryspöytäkirjaan sisältyvät politiikkatoimet on toteutettu ja poliittisia ennakkoehtoja on noudatettu.
20. Neuvosto korostaa, että on tärkeää toteuttaa toimia tasapuolisten toimintaedellytysten luomiseksi yrityksille, jotta taataan suotuisat ja vakaat olosuhteet investoinneille ja parannetaan avoimuutta ja investointiedellytyksiä samalla kun näillä aloilla säilytetään riittävä valvonta ja rikkomisiin syyllistyneisiin sovellettavat rangaistukset. Neuvosto toteaa, että lisätoimia tarvitaan liiketoimintaympäristön parantamiseksi ja useampien suorien ulkomaisten investointien houkuttelemiseksi.

21. Neuvosto odottaa, että Moldovan tasavalta vauhdittaa uudistustoimiaan, jotka liittyvät pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen voimaanssaattamiseen ja täytäntöönpanoon, muun muassa vahvistamalla asiaankuuluvien instituutioiden toiminnallista valmiutta ja riippumattomuutta.
22. Neuvosto muistuttaa, että Moldovan tasavallassa on assosiaatiosopimuksen perusteella tehtyjen sitoumusten mukaisesti tärkeää panna tehokkaasti täytäntöön henkisen omaisuuden suojaaminen, mukaan lukien maantieteellisten merkintöjen suojaaminen.
23. Neuvosto palauttaa mieleen, että energia-alan kilpailua ja avoimuutta on tärkeää vahvistaa muun muassa varmistamalla, että energia-alan sääntelyviranomaisella on institutionaaliset ja taloudelliset valmiudet jatkaa energiemarkkinoiden uudistusta. Neuvosto kehottaa noudattamaan kaikilta osin energiayhteisön säännöstöä, erityisesti energian jakelua koskevien tariffien asettamisen suhteen, ja varmistamaan kaikkien kustannusten kattamisen. Neuvosto kehottaa Moldovan tasavaltaa saattamaan energia-alan uudistuksen päätökseen EU:n kolmannen energiapaketin mukaisesti, erityisesti kaasun ja sähkön siirron ja jakelun eriyttämisen osalta. Neuvosto kehottaa myös vauhdittamaan yhteenliittämishankkeiden täytäntöönpanoa korostaen niiden merkitystä energiaturvallisuudelle ja energiansaannin ja reittien monipuolistamiselle.
24. EU toistaa olevansa valmis jatkamaan Moldovan tasavallan avustamista kaikilla uudistusaloilla saavutetun konkreettisen ja tyydyttävän edistymisen ja tiukan ehdollisuuden perusteella. Tältä osin neuvosto muistuttaa olevan tärkeää, että tämänhetkistä EU:n apua hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti, jotta voidaan tukea assosiaatiosopimuksen tavoitteita, joihin kuuluu pitkälle menevä ja laaja-alainen vapaakauppa-alue, ja parantaa näkyvästi ja konkreettisesti Moldovan tasavallan kansalaisten elinoloja. Kansainvälisen valuuttarahaston kanssa tehtyjen sitoumusten noudattaminen, merkittävä edistyminen korruption torjunnassa ja oikeusalan uudistuksessa, demokraattisten periaatteiden noudattaminen ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen ovat ratkaisevassa asemassa jäljellä olevien maksujen suorittamiseksi alakohtaisena budjettitukena. Lisäksi neuvosto muistuttaa, että tilintarkastustuomioistuimen syyskuussa 2016 esittämän, EU:n Moldovan tasavallalle antamaa apua koskevan kertomuksen johdosta on tärkeää toteuttaa jatkotoimia ja vahvistaa Moldovan tasavallan hallituksen kanssa avunantajien koordinointia yhteisen ohjelmasuunnittelun puitteissa.

25. Neuvosto muistuttaa myös, että on tärkeää tehostaa yhteisiä toimia, jotka liittyvät tehokkaaseen strategiseen tiedottamiseen toteutetuista uudistuksista ja niiden kansalaisille tuomista konkreettisista hyödyistä, jotta edistettäisiin EU:n ja Moldovan tasavallan yhteistyön näkyvyyttä ja puututtaisiin disinformaatioon.
26. Neuvosto pitää myönteisenä Moldovan tasavallan osoittamaa kiinnostusta edistää EU:n kanssa turvallisuus- ja puolustusallalla tehtävää yhteistyötä sekä sen osallistumista EU-johtoihin YTPP-operaatioihin ja yhteistyöhön yhteisessä tiedonannossa "Yhteinen kehys hybridiuhkien torjumiseksi" olevan toimen 18 mukaisesti.
27. Neuvosto on tyytyväinen rohkaisevaan edistymiseen, jota on saavutettu Transnistrian konfliktin ratkaisua koskevassa 5+2-menettelyssä Itävallan toimiessa Etyjin puheenjohtajana. Se kannustaa voimakkaasti Moldovan tasavaltaa hyödyntämään tätä edistymistä Italian Etyj-puheenjohtajakaudella ja sen jälkeen, ja korostaa aikaansaatuisten sopimusten oikea-aikaisen täytäntöönpanon merkitystä. Lisäksi neuvosto muistuttaa, että on tärkeää edetä Gagauzian oikeudellista erityisasemaa koskevan lain täytäntöönpanossa ja kehottaa Chişinăuta jatkamaan vireillä olevien lainsäädäntöaloitteiden käsittelyä.
-